01/07/2019

Τουρκία: Η “σύμμαχος” που τα ήθελε όλα για να πολεμήσει τον Χίτλερ

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Τουρκία ήταν συνδεδεμένη με τη Βρετανία και τη Γαλλία με συνθήκη συμμαχίας όταν ξέσπασε ο Β’ Παγκόσμιος αλλά στις 26 Ιουνίου 1940 προτίμησε να ανακηρύξει την ουδετερότητά της. Ο Χίτλερ, πριν την εισβολή σε Ελλάδα και Γιουγκοσλαβία δήλωσε στην Άγκυρα ότι θα σεβαστεί την τουρκική ουδετερότητα.

Η δήλωση αυτή κατέληξε στην υπογραφή συμφώνου φιλίας στις 18 Ιουνίου 1941 μεταξύ Γερμανίας και Τουρκίας. Η Βρετανία και οι ΗΠΑ αποδέχτηκαν επίσης την τουρκική ουδετερότητα δεχόμενες ότι οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις δεν ήταν έτοιμες. Έτσι θεώρησαν ότι η σωστή πολιτική ήταν να ενισχύσουν την Τουρκία έτσι ώστε να προετοιμαστεί και να ενταχθεί στο συμμαχικό στρατόπεδο.

Ανόητα καλές προθέσεις…

Οι κινήσεις αυτές έγινα με βρετανική πρωτοβουλία. Η αμερικανική στρατιωτική βοήθεια προς την Τουρκία άρχισε από τα τέλη Μαρτίου του 1941 βάσει του περίφημου νόμου «περί Δανεισμού και Εκμίσθωσης». Με βρετανική πρωτοβουλία όπλα που προορίζονταν για τη Βρετανία και την Ελλάδα κατέληξαν στην Τουρκία. Ο Τσώρτσιλ έβλεπε την Τουρκία ως μια σύμμαχο χώρα που παράλληλα με τις

συμμαχικές αποβάσεις, θα συνέβαλε στην απελευθέρωση των Βαλκανίων.

Μετά την συνάντηση στην Καζαμπλάνκα του προέδρου των ΗΠΑ Ρούσβελτ και του πρωθυπουργού της Βρετανίας Τσώρτσιλ, αποφασίστηκε πως έπρεπε η Τουρκία να μπει στον πόλεμο στο πλευρό των Συμμάχων ώστε και τα Βαλκάνια να ελευθερωθούν και ο πολύτιμος χρωμίτης να πάψει να φτάνει στη Γερμανία. Τα Βαλκάνια και η Τουρκία αποτελούσαν βασική πηγή προμήθειας του πολύτιμου για την γερμανική πολεμική βιομηχανία μεταλλεύματος.

Στις 30 και 31 Ιανουαρίου 1943 ο Τσώρτσιλ συναντήθηκε με τον Τούρκο πρόεδρο Ινονού στα Άδανα με σκοπό να τον πείσει να κηρύξει τον πόλεμο στη Γερμανία ή τουλάχιστον να παραχωρήσει βάσεις στο έδαφος της χώρας στους Συμμάχους. Οι Τούρκοι όμως δεν πείστηκαν επικαλούμενοι το ανέτοιμο των ενόπλων τους δυνάμεων αλλά και την απειλή σοβιετοποίησης της Ευρώπης αν ηττάτο η Γερμανία… Αυτό το επιχείρημα χρησιμοποιούσαν άλλωστε και οι Γερμανοί!

…και σε απάντηση άθλιος μαξιμαλισμός

Για να παρακάμψουν τις συμμαχικές αμφιβολίες, με κλασική ανατολίτικη πονηριά, οι Τούρκοι ζήτησαν ως αντάλλαγμα την παραχώρηση 2.300 αρμάτων μάχης, 2.600 πυροβόλων, 1.200 αεροσκαφών και 120.000 τόνους αεροπορικού καυσίμου, άνθρακα, σιδηροδρομικό υλικό και φυσικά πολλά – πολλά χρήματα, γνωρίζοντας ότι δεν υπήρχε περίπτωση να τα λάβουν.

Οι ΗΠΑ, όχι άδικα, άρχισαν να βλέπουν με σκεπτικισμό το όλο ζήτημα, αντίθετα με τον Τσώρτσιλ που επέμενε παρά την αντίθετη άποψη του αρχηγού του βρετανικού επιτελείου σερ Άλαν Μπρουκ. Τον Οκτώβριο του 1943 στην συνάντηση των ΥΠΕΞ ΗΠΑ, Βρετανίας και ΕΣΣΔ ο Σοβιετικός υπουργός Εξωτερικών Μολότοφ ζήτησε την κοινή άσκηση πιέσεων προς την Τουρκία για να εισέλθει στον πόλεμο στο πλευρό των Συμμάχων. Οι Αμερικανοί δεν δέχτηκαν την πρόταση γιατί είχαν πάψει να βλέπουν οφέλη από την τουρκική συμμετοχή, επιμένοντας μόνο στην παραχώρηση βάσεων. Οι Βρετανοί επίσης την απέρριψαν φοβούμενοι ισχυροποίηση της ΕΣΣΔ.

Ρούσβελτ, Τσώρτσιλ και Στάλιν συζήτησαν και πάλι το θέμα της Τουρκίας στην διάσκεψη της Τεχεράνης τον Νοέμβριο του 1943. Ο Στάλιν επέμενε για την άσκηση πιέσεων στην Τουρκία, αλλά και πάλι τίποτα δεν έγινε. Οι Τούρκοι προφασιζόμενοι πάντα την στρατιωτική τους αδυναμία αρνούνταν την όποια συμμετοχή τους.

Τον Δεκέμβριο του 1943 Ρούσβελτ και Τσώρτσιλ συναντήθηκαν με τον Ινονού στο Κάιρο ζητώντας του η Τουρκία να κηρύξει τον πόλεμο στον Άξονα μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου 1944. Οι Τούρκοι φάνηκαν, επισήμως, πρόθυμοι, αλλά πάλι έθεσαν όρους που δεν μπορούσαν να ικανοποιηθούν. Ο Τσώρτσιλ προειδοποίησε τους

Τούρκους ότι τυχόν άρνησή τους θα αποτελούσε το τέλος της «συμμαχίας» (!) και την ενδεχόμενη στήριξη της Βρετανίας σε σοβιετικές διεκδικήσεις έναντι της Τουρκίας.

Παρόλα αυτά οι Τούρκοι αρνήθηκαν και πάλι και μάλιστα ταπείνωσαν τους Βρετανούς αρνούμενοι να δεχτούν υψηλόβαθμη στρατιωτική αντιπροσωπεία, απαιτώντας όμως παράλληλα να πληροφορηθούν τα συμμαχικά στρατιωτικά σχέδια κατά της Γερμανίας! Τον Φεβρουάριο του 1944 η βρετανική στρατιωτική αποστολή αποχώρησε από την Τουρκία και παράλληλα σταμάτησε ν παράδοση πολεμικού υλικού στην Τουρκία.

Μια γελοία κήρυξη πολέμου

Μέχρι τότε οι ΗΠΑ είχαν παραχωρήσει στην Τουρκία υλικό αξίας 43 εκ. δολαρίων της εποχής. Η Τουρκία διέκοψε πάντως τις εμπορικές και διπλωματικές της σχέσεις με τη Γερμανία μόλις τον Αύγουστο του 1944, όταν το χιτλερικό οικοδόμημα κατέρρεε και κήρυξαν τον πόλεμο στη Γερμανία στις 23 Φεβρουαρίου 1945, όταν οι Σοβιετικοί βρίσκονταν σχεδόν έξω από τις πύλες του Βερολίνου και οι δυτικοί Σύμμαχοι πίεζαν στον Ρήνο.

Τι είχε κερδίσει από την πολιτική αυτή η Τουρκία; Μόνο από τις αποδόσεις των κρατικών της ομολόγων, χάρη στην συμμαχική στήριξη, κέρδισε περί τα 260 εκ. δολάρια εποχής. Η βιομηχανική απασχόληση στη χώρα αυξήθηκε κατά 40% και η τουρκική Κεντρική Τράπεζα έφτασε να διαθέτει μεγάλο απόθεμα χρυσού. Τέλος να σημειωθεί ότι η Τουρκία, μόνο όσον αφορά τα άρματα μάχης, έλαβε 575 από Αμερικανούς και Βρετανούς και πολλά ακόμα τεθωρακισμένα οχήματα.

Πηγή: history-point